

Portugália Új seprő jól seper?

Éltető Andrea

Az IMF szerint egyelőre igen. Vagyis az új kormány nagyjából jól teljesít. Megtörtént a hitelszerződés programjának első ellenőrzése, és Portugáliának folyósítják a mentőhitel következő, 3,98 milliárd eurós részletét, amihez az Európai Unió hozzátesz 7,6 milliárdot, így 11,58 milliárd euróhoz jut hozzá az ország. A mentőcsomag keretében a „trojka” (IMF, EKB, Európai Bizottság) az első, augusztusi ellenőrzésén kívül 2014-ig még további tizenegy ellenőrzést végez majd Portugáliában. A hitel teljes összege 78 milliárd euró.

Nézzük, mik voltak a kormány eddigi főbb konkrét intézkedései! Indításként a miniszterelnök bejelentette, hogy a karácsonyi 13. havi fizetésekre ötven százalék adót vetnek ki. Felfüggesztették a Lisszabon–Madrid-gyorsvasút építését. A hitelprogram szerint eltörölték az aranyrészvényeket a nagy állami vállalatoknál. Az évi 150 ezer eurónál többet kereső magánszemélyekre 2,5 százalékos különadót vezettek be, és háromszázalékos különadót az 1,5 millió eurónál nagyobb nyereségű cégekre. Bejelentették, hogy 2012 és 2014 között egy helyett évi két százalékkal csökkentik a közalkalmazottak számát.

2011 augusztusában a kormány kidolgozta a négyéves időtávra szóló Költségvetési stra-

tégiai dokumentumot, ami szintén a hitelprogram egyik feltétele (feladata) volt. Ez mutatja be, hogyan tervezik megvalósítani a program feltételeit. Részletesen leírja például az államháztartás rendbetételének folyamatát. A központi adminisztráció részeit, a minisztériumi osztályokat is átvilágítják, számukat csökkentik, átszervezik őket. Minden minisztériumnak ki kell mutatni a párhuzamos működéseket, s 2012 első negyedévében az átszervezést véghez kell vinni. Így a „párhuzamos államot” csökkenteni kívánják, mert rengeteg alapítvány, állami cég, társaság működik, központi és regionális szinten. Ezeket akarják megszüntetni, összevonni, vagy máshová sorolni. (A közalapítványok például kapnak egy kötelezően kitöltendő kérdőívet, ezeket a pénzügyminisztériumban összegzik, és idén december végéig döntenek az alapítványok sorsáról. 2012 júliusáig feláll az új rend.)

A költségvetési kerettörvényt átalakítják (transzparencia javítása, programok szerinti részletezés és többéves tervezés bevezetése), és 2012-re már az új törvény lesz érvényes. Az állami vállalatok száma 94, s ezek számát húsz százalékkal csökkenteni kell. A privatizáció során ez év végéig az EDP, a REN, és a GALP sorsa dől el. Új versenytörvényt alkotnak, és

versenytanács áll fel majd 2012 márciusában. Mindezekon kívül még több száz intézkedés vár a kormányra, többek között az egészségügy, az oktatás, a munkaerőpiac terén is.

A kormány előrejelzései szerint idén és jövőre is recesszió várható. 2011-re a GDP -2,2 százalékos csökkenése és a munkanélküliség 12,5 százalékra emelkedése várható. 2012-ben a GDP ismét -1,8 százalékkal csökken, és a munkanélküliség 13,2 százalékos lesz. A kormány várakozásai szerint ezek után már megindul a növekedés, és 2013-ban már a munkanélküliség is csökkenni fog. A növekedés alapja a várakozások szerint az export lesz, amit az ún. „fiskális leértékelés” eszközzel ösztönöznének. A monetáris unióban a valuta leértékelésével már nem tud operálni a gazdaságpolitika, ezért a fiskális politika eszközeivel kívánnak hasonló eredményt elérni. Megemelik a termékek forgalmi adóját, és ezzel egy időben csökkentik a munkaerő „árát”, vagyis a béreket terhelő társadalombiztosítási járulékokat. Mindez a költségvetés számára semleges hatással jár, de a portugál exportra ösztönzőleg hat.

A nagy kérdés az, hogy az előrejelzések mennyire lesznek majd tarthatóak. Több olyan kockázati tényező is előfordulhat, ami felboríthatja a portugál kormány terveit és a gazdasági helyzet alakulását. Az egyik ilyen az eurózóna válságának alakulása. Egy esetleges görög csőd és a nemzetközi pénzpiacok „ideges” reagálása érzékenyen érintheti a portugál államadósság finanszírozását. További kockázat a főbb partnerországokban a konjunktúra alakulása. Ha nincs, vagy gyenge a növekedés a német, francia vagy spanyol gazdaságban, akkor ez a portugál kivitel is visszaveti.

A „belső ellenállás” is nehezítheti a portugál kormány intézkedéseit, hiszen a megszorítások hatásainak erősödésével a tiltakozás is

erősödni fog a lakosság és az egyes érdekkörök (pl. az állami vállalatok) részéről. Ezen kívül lehetnek még olyan „rakoncátlan” régiók, mint például Madeira, ahol szeptemberre kiderült, hogy likviditási gondok vannak, és adóssága (az építő vállalatok felé) visszamenőleg is terheli az államháztartást. Szeptember 16-án a portugál központi bank és a statisztikai hivatal közleményt adott ki a dologról, mely szerint 2008 és 2010 között 1,1 milliárd euróról van szó, és a 2010-re eső rész a GDP 0,53 százalékának megfelelő összeg.

Görögország esetében többen felvetették, hogy az országnak ki kellene lépnie az eurózónából. Portugália számára a kilépés tragikus hatásokkal járna, egyes számítások szerint GDP-je 40-50 százalékába kerülne az első évben. A bankrendszer és a külkereskedelem összeomlana, az euró külföldi valutává válna. A monetáris unióból való egyoldalú kilépés az Európai Unió alapszerződéseit is sértené (maastrichti, lisszaboni, római), tehát az EU-ból való kilépést is jelentené, ami politikai, kereskedelempolitikai, biztonsági és jogi problémák özönét vetné fel.

Az új kormány tehát a külső-belső bizonytalanságok miatt nincs könnyű helyzetben. Dolga pedig rengeteg, hiszen a hitel feltételeként havi lebontásban, határidőre teljesítenie kell az IMF és az EU által előírt programot. Vagyis, hogy jól fog-e továbbra is seperni az új seprő, az majd kiderül, de hogy sokat fog, az biztos.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról